مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

احسان‌الله ارینزی

۲۰۲۶/۰۸/۳۱

افریقا

(قسمت‌هشتادو هفتم)

سودان Sudan

(قسمت‌اول)

نام اختصاری: SU
نام رسمی: جمهوریت سودان Republic of Sudan
نام جهانی: سودان Sudan
نام محلی: الجمهوریت السودان Al Jumhuriyat al Sudan
نام قبلی: Angola – Egyptian Sudan و جمهوری دموکراتیک سودان Democratic Republic of Sudan.
نوت: نام سودان از (بلاد السودان) گرفته شده که به معنی سرزمین مردم سیاه است.

جغرافیای طبیعی:
موقعیت جغرافیایی: نیم کرۀ شرقی، نیم کرۀ شمالی. سودان در منطقه شمال شرق براعظم افریقا، در کناره جنوب غربی بحیره سرخ، بین طول البلد های ش.رقی 22.5°-39c° و عرض البلد های شمالی 3°-22.5° موقعیت دارد.
مساحت: 1861484km^2 یا 715955 میل مربع (هفدهمین کشور جهان). خشکه 1731674Km^2 و آب 129813Km^2
حدود اربعه:
شمال: جمهوری عربی مصر Egypt – 1276km و لیبیا Libya،
جنوب: سودان جنوبی South Sudan – 2158Km و ایتوپیا Ethiopia (حبشه) – 744Km،
شرق: بحیره سرخ Red Sea و اریتریا Eritrea – 682Km،
غرب: جمهوری افریقای مرکزی - 1165Km، چاد Chad – 1360Km و لیبیا (بشمول سرحد شمالی) 383Km.
سودان با خشکه 6819Km و با آب 853km سرحد دارد.
نوت: سرحدات کنونی سودان و سودان جنوبی به اساس تفاهمنامه اول جنوری 1956 شناسایی شده که حل و فصل آن تا حال عملی نشده است. هر دو کشور در مورد تعین و تثبیت سرحدات شان در منطقه سرحدی Abyel باهم منازعه دارند. در سال 2012 بر سر همین منطقه جنگی نیز رخ داد که هر دو طرف خسارات و تلفاتی را متحمل شدند.
کوه ها: دیربا Deriba، مارا Marrah، اندیدانوب Andidanob، کیرتوم Kertum، اوبکک Obkik و دارفور Darafur.
قلل مرتفع: جبل مارا Jabel Marra – 3071m، کنیتی Kinyete – 3187m و دیربا 3043m
دریاها: نیل – 3775Km (بصورت عموم طول دریای نیل 6671Km و حوزه آن 2.9 ملیون کیلو متر مربع میباشد) و دریای معاون شرق یا نیل آبی (بحر الارزق)، اتبارا Atbarah، بحرالغزال Bahr al Ghazal و ماریب Mareb.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

اقلیم: هوای سودان بصورت عموم در شمال گرم، خشک و سوزان و در جنوب گرم و مرطوب است. از عرض البلد $15C^0$ شمالی بسوی جنوب، زمستان ها خشک و تابستان ها گرم و بارانی هستند. در ساحه خرطوم حرارت متوسط، ماه سرد جنوری $23.6C^0$ و در ماه گرم جون $33.6C^0$ ثبت شده است. درین کشور اندازه باران از شمال بسوی جنوب افزایش می یابد و در جنوب بیشتر است. اندازه متوسط باران سالانه در وادی جلفا 25mm، در مناطقه چاراطراف خرطوم 100mm – 250mm، در جنوب 500mm – 750mm و در مناطق جنوب غربی حدود 1000mm است.

سایر خصوصیات جغرافیایی: درحالیکه سودان جنوبی از پیکر این کشور جدا شده ($647326Km^2$)؛ با آنهم سودان از جمله کشورهای بزرگ براعظم افریقا است. زمین های شمال شرق سودان قابل کشت و زراعت هستند، درحالیکه بیابان ها شمال غربی سودان را دربر گرفته است.

خاک سودان بصورت عموم هموار است. آب دریای نیل از سودان به سوی مصر جریان می یابد. دو دریای معاون نیل، نیل سفید و نیل آبی از ایتوپیا و یوگندا وارد سودان شده و در ساحه خرطوم باهم یکجا میشوند. آب سایر دریاهای که بسوی نیل میریزند، در امور آبادی و سرسبزی مناطق چاراطراف شان سودمند و مفید ثابت شده اند.

آب نیل سفید یا بحرالابیض از یوگندا بسوی سودان جنوبی، سودان و مصر جریان دارد و از همین کشورها میگذرد.

نزدیکترین منطقه براعظم افریقا که در ساحل بحیره سرخ روبروی مکه معظمه موقعیت دارد، راس البا در سودان است.

مدار راس السرطان در نزدیک شمال این کشور از خاک مصر میگذرد، به همین سبب هوای این کشور بصورت عموم گرم و در شمال گرم و سوزان است.

بطور عموم کم ارتفاع ترین منطقهٔ سودان از سطح بحر (بحیرهٔ سرخ Red Sea) با ارتفاع صفر متر و مرتفع ترین آن جبل مراه Jabal Marrah است که 3042m ارتفاع دارد.

جغرافیای سیاسی – بشری:

پایتخت: خرطوم Khartoum. نفوس 6.34 ملیون نفر (2023).

نفوس: 50467278 نفر (جولای – 2024).

خصوصیات دموگرافیکی نفوس سودان قرار ذیل اند:

تراکم نفوس در $1km^2$	**26 نفر**
تراکم نفوس در یک میل مربع	**67 نفر**
نفوس شهری	**36.3%**
نفوس دهاتی	**63.7%**
فیصدی شهری شدن	**3.43% (2020 – 2025)**
0 – 14 ساله	**42.01% (مرد 9726937 و زن 9414988نفر)**
15-24 ساله	**20.94% (مرد 4852903 و زن 4687664 نفر)**
25 – 54 ساله	**29.89% (مرد 6633567 و زن 6986241 نفر)**
55 – 64 ساله	**4.13% (مرد 956633 و زن 923688 نفر)**
بالا تر از 65 ساله	**3.03% (مرد 729214 و زن 649721 نفر)**
تناسب جنسیت در هنگام تولد	**1.05 مرد/ زن**
تناسب جسیت الی 14 سالگی	**1.03 مرد/ زن**
تناسب جنسیت از 15 تا 24 سالگی	**1.03 مرد/ زن**
تناسب جنسیت از 25 – 54 سالگی	**0.94 مرد/ زن**
تناسب جنسیت از 55 – 64 سالگی	**1.01 مرد/زن**

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

تناسب جنسیت بالاتر از 65 سالگی	**1.04 مرد/ زن**
تناسب جنسیت در کل نفوس	**1.01 مرد/ زن**
تولد در هزار نفر	**33.47 نفر**
مرگ و میر در هزار نفر	**6.3 نفر**
رشد سالانهٔ نفوس	**2.55%**
مرگ میر در هزار طفل نوزاد	**42.27 (پسران 47.76 و دختران 36.5)**
اوسط عمر در کل نفوس	**67.12 سال**
اوسط عمر در مردان	**64.89 سال**
اوسط عمر در زنان	**69.46 سال**
اوسط تولدات یک زن در طول عمر	**4.6**
اوسط سن مادران در زایمان اول	**20**
مرگ و میر زنان در هر 100000 تولد	**295 نفر**

تقسیمات اداری: سودان 18 ولایت States دارد:
نهر نیل Blue Nile، دارفور مرکزی Central Darfur، دارفور شرق East Darfur، گارادیف Gedaref، الجزیره Gezira، کا سالا Kassala، خرطوم Khartoum، دارفور شمالی North Darfur، کوردوفان شمالی North Kordofan، شمالی Northern، دریای سرخ Red Sea، رود نیل River Nile، سینار Sennar، دارفور جنوبی South Darfur، کوردوفان جنوبی South Kordofan، دارفور غرب West Darfur، کوردوفان غرب West Kordofan و نیل سفید White Nile.
شهرها:
اومدورمن Omdurman، نفوس 1200000 نفر،
نیالا Nyala، 565734 نفر،
پورت سودان Port Sudan، 489725 نفر،
کاسالا Kassala، 401477 نفر،
آل اوبید Al-Ubayyid، 393311 نفر،
گیداریف Gedaref، 363945 نفر.
نژاد: اعراب سودانی - 70%، فور Fur، بیجا Beja، نوبا Nuba، انگیسانا Ingessana، اودک Uduk، فالاتا Falata، ماسالیت Massalit، داجو Dajo، جیمیر Gimir، تنجور Tunjur، برتی Berti و حدود 500 گروه قومی دگر.
زبان: عربی (رسمی)، انگلیسی (رسمی)، نوبین Nubian، تابیداوی Tabedawie و فور Fur.
رسم الخط: عربی.
دین و مذهب: اسلام (سنی) و کم مسیحی.
طرز حکومت: جمهوری ریاستی. قانون اساسی اول این کشور برمگیردد به سال 1973 که در سال های 1998 و 2005 مورد بازنگری قرار گرفته است. قانون سال 2005 بنام قانون موقت یاد میشد که در سال ماه آپریل 2019 معلق گردید. شورای موقت سودان در ماه می 2019 قانون اساسی دوره موقت را نافذ و شورای نامبرده و اپوزیسیون بتاریخ 4 اگست اعلامیه قانون اساسی را منتشر ساختند.
رییس فعلی شورای نظامی سودان جنرال عبدالفتاح البرهان General Abd-al-Fatah al-BURHAN (تولد: 1961؛ وظیفه: 25 نومبر 2021) است که از طرف شورای نامبرده مرکب از 5 جنرال، 5 ملکی منتخب از طرف اردو و 3 نماینده اپوزیسیون مسلح، تعیین گردیده است. نخست وزیر فعلی سرپرست عثمان حسین Osman HUSSEIN (تولد: 1951؛ وظیفه: 19 جنوری 2022) است.
شورای ملی سودان دو جرگه دارد که به اساس اعلامیه قانون اساسی سال 2019 باید برای دوره انتقالی تاسس میشد. تا وقت نوشتن این متن در ماه نومبر 2022 هنوز این شوری دو اتاقه تاسیس نشده است.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

اول مجلس نماینده گان National Assembly قبلاً 450 عضو داشت، آخرین انتخابات آن در ماه جون 2015 دایر شده بود و اما توسط اعلامیه قانون اساسی مصوبه سال 2019 ملغی شد و قرار است که انتخابات برای آن در سال 2023 تدویر شود.
دوم شورای دولت مرکب از 50 عضو که انتخابات قبلی آن مانند مجلس نماینده گان دایر شده و بعداً ملغی گردیده است. قرار گذاشته شده است که این شورای نیز با اعضای منتخب جدیددر سال 2023 شروع بکار نماید. سن رای دهی در سودان 17 سالگی و رای دادن عمومی است.
نظام حقوقی سودان بر اصول و قوانین اسلام و قوانین مدنی برتانیا استوار است. بتاریخ 15 جولای 2020 شورای موقت سودان 15 ماده از جمله مواد مصوب سال 1991 قانون جزا کشور را تعدیل نموده است. محکمه قانون ساسی، ستره محکمه، محکمه ملی استیناف و سایر محاکم ابتداییه و استیناف، عالیترین ارگان های قضایی این کشور هستند. هنوز مشخص نیست که بعد از تشکیل حکومت ملکی، احتمالاً در سال 2013 تشکیلات قضایی این کشور بحال خود میمانند و یا تغییراتی بعمل خواهد آمد. به اساس تشکیلات فعلی ستره محکمه ملی یک رییس (قاضی القضاة) و دو معاون و 68 قاضی ارشد دارد، که دارای دواوین مختلف میباشد و 4 دفتر آن بیرون از پایتخت کار میکنند.
محکمه قانون اساسی یک رییس و 8 قاضی کلان دارد. این محکمه از وقت نشر اعلامیه قانون اساسی تا حال تشکیل جلسه نداده است.
در صورت نورمال قضات هر دو محکمه فوق، به اساس اعلامیه قانون اساسی توسط شورای عالی قضا معین میشوند.
سودان بعد ازین محاکم یک شبکه وسیع محاکماستیناف، محاکم شهری و ولایتی و منطقوی دارد که به دعاوی مردم، دولت، اتباع خارجه و موسسات میپردازد. و فیصله ها صادر مینماید.
احزاب سیاسی:
حزب دموکراتیک وحدت ملی Democratic Unionist Party (رهبر: محمد عثمان ال مرغانی Muhammad Uthman al-MIRGHANI)،
حزب دموکراتیک اصلی وحدت ملی Democratic Unionist Party - Original (رهبر: بابیکا بابیکر Babika BABIKER)،
حزب فدرالی امت Umma Federal party (رهبر: داکتر احمد بابکر نهار Dr. Ahmed Babikir NAHAR)،
حزب اخوت اسلام Muslim Brotherhood (رهبر: صادق عبدالله Sadig Abdalla)،
حزب کانگرس ملی National Congress party (رهبر:عمر حسن البیشر Umar Hassan al - Bashir).
گروه های فشار:
حزب امت Umma Party (رهبر: صادق صدیق المهدی)، حزب کانگرس مردم، حزب دموکراتیک همبستگی Democratic Unionist Pary (رهبر: محمد عثمان مرغانی)، گروه جنگجویان دارفور Darfur Rebel Group، جنبش عدالت و برابری Justice and Equality Movement (رهبر: خلیل ابراهیم) و جنبش آزادی سودان Sudan Liberation Movement (رهبر: رهبری دسته جمعی).
روز آزادی: روز اول جنوری (1956 از مصر و برتانیا).
رخصتی ملی: روز اول روز جنوری.
عضویت در ملل متحد UN: 12 نومبر 1956
عضویت در مجامع جهانی:
ABEDA, ACP, AfDB, AFESD, AMF, AU, CAEU, COMESA, FAO, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (NGOs), ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCS, IGAD, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, LAS, MIGA, NAM, OIC, OPCW, PCA, UN, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNHRC, UNIDO, UNWTO, UPU, WCO, WFTU (NGOs), WHO, WIPO, WMO, WTO (observer).
بیرق ملی: سه پارچهٔ مساوی افقی. بالایی سرخ، وسط سفید و پایینی سیاه. بطرف چپ بیرق ملی سودان، یک مثلث سبز طوری جابجا شده که دو کنج های آن با دو نوک بیرق مطابقت دارند.
سرود ملی: سرود ملی سودان (ما لشکر خداوند و خاک خود هستیم) We are the army of God and of Our Land نام دارد که شعر آنرا سید احمد محمد صالح و موزیک آنرا احمد مورجان در سال 1956 ترتیب و تنظیم نموده اند.
نشان ملی: Secretary Bird (یکنوع پرنده).

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ